

УКРАЇНА

(19) UA (11) 51268 (13) U
(51) МПК (2009)
G09B 19/06
G09B 3/00

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ

ОПИС ДО ПАТЕНТУ НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ

видається під
відповідальність
власника
патенту

(54) СПОСІБ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

1

(21) u201000224
(22) 12.01.2010
(24) 12.07.2010
(46) 12.07.2010, Бюл. № 13, 2010 р.
(72) КРЯЧУН ВАДИМ АНТОНОВИЧ
(73) КРЯЧУН ВАДИМ АНТОНОВИЧ
(57) 1. Спосіб вивчення іноземних мов, що включає особистісно-рольове спілкування, навчальну діяльність з елементами гри, роботи в парах, триадах, мікрогрупах та командах, при якій зв'язують розумові та мовні поняття, ілюструючи їх схемами, який **відрізняється** тим, що при вивченні синтаксичної конструкції речення іноземної мови створюють логічно побудовані алгоритми, в яких зв'я-

2

зують розумові та мовні поняття головними дієсловами "бути" і "мати" та загальноновживаними дієсловами, демонструючи за допомогою візуального, інтерактивного пристрою схеми, що ілюструють граматичні правила та порядок слів у реченні, в яких за допомогою прямого або оберненого проекційного виділення певним кольором через пристрій у алгоритмі виділяють слова, які складають синтаксичну конструкцію речення.

2. Спосіб за п. 1, який **відрізняється** тим, що схеми, які ілюструють розумові та мовні поняття, демонструють через паперовий та/або пластиковий, та/або металевий, та/або дерев'яний, та/або електронний пристрій.

Корисна модель відноситься до способів вивчення іноземних мов і може бути використана в навчальному процесі середніх, загальноосвітніх та вищих учбових закладах, а також для спеціальних курсів при індивідуальному та груповому навчанні осіб з різним початковим рівнем мови, що вивчають.

Одним з головних сучасних методів вивчення іноземної мови є комунікативний метод. Цей метод орієнтований на організацію процесу навчання з побудовою ефективного реального спілкування завдяки моделюванню основних закономірностей мовленнєвого спілкування. У рамках навчання мовлення за поширеною комунікативною методикою широко використовуються опори різних видів, а саме, змістові та смислові, словесні й зображальні, що допомагають керувати змістом висловлювання (текст, мікротекст, план, логіко-синтаксична схема), а також засвоювати граматичний матеріал; мовні ігри, що дають змогу спілкуватися в різних соціальних контекстах та в різних ролях. Найважливішою характеристикою комунікативного підходу є використання автентичних матеріалів, тобто таких, які реально використовуються носіями мови.

Мовна взаємодія учнів проходить за співучастю викладача в найрізноманітніших формах: парах, триадах, невеликих групах, з усією групою. З самого початку учні оволодівають усіма

чотирма видами мовної діяльності. Об'єктом оцінки є не тільки правильність, але й швидкість усного мовлення і читання. [Пассов Е.И. Коммуникативное иноязычное образование. - Липецк: Липецк, гос. педаг. ин-т, 1998. -159с.].

Найбільш близьким по суті до способу вивчення іноземних мов, що заявляється, є спосіб, що включає особистісно-рольове спілкування, навчальну діяльність з елементами гри, роботи в парах, триадах, мікрогрупах та командах, при якій зв'язують розумові та мовні поняття, ілюструючи їх схемами [патент України №65409А, МПК G09B3/00, опубл. 15.03.2004, Бюл. №3.]. Цей спосіб пропонує вивчення граматичних явищ дієслова у зв'язку з визначеними розумовими категоріями: лінійним та перфектним сприйняттям часу, перфектним (анахронним) сприйняттям дійсності, стабільністю просторово-часових полів. Такий підхід дозволяє об'єднати традиційно незалежні одну від одної граматичні парадигми (Aspects, Modal Complex Constructions, Complex Subject, Complex Object, Sequence of Tenses, Conditional) в єдине ціле та сприяє як розвитку лінгвістичної грамотності та компетенції, так і формуванню особливих навичок сприйняття дійсності з позиції іншої мови та іншого мовного мислення.

Основним недоліком є те, що цей спосіб використовується для вивчення тільки англійської

(19) UA (11) 51268 (13) U

мови, та відображення взаємозв'язку, що існує між граматичними та розумовими категоріями у мові не відображається як система в цілому, яка відповідає за формування мислення на мові, що вивчається, і не визначено місце цієї системи в структурі навчання іноземній мові, а також певна кількість різноманітних кольорових фонів не є ефективним інструментом для пізнавального процесу людини.

В зв'язку з вищесказаним в основу корисної моделі поставлено задачу підвищення ефективності навчання основних європейських мов, а саме: англійської, французької, німецької, італійської, іспанської та руської тощо, за рахунок запам'ятовування синтаксичної конструкції речення іноземної мови через візуальний апарат розумової діяльності людини.

Поставлена задача вирішується тим, що у способі вивчення іноземних мов, що включає особистісно-рольове спілкування, навчальну діяльність з елементами гри, роботи в парах, тріадах, мікрогрупах та командах, при якій зв'язують розумові та мовні поняття, ілюструючи їх схемами, відповідно до корисної моделі при вивченні синтаксичної конструкції речення іноземної мови створюють логічно побудовані алгоритми, в яких зв'язують розумові та мовні поняття головними дієсловами «бути» і «мати» та загальноновживаними дієсловами, демонструючи за допомогою візуального, інтерактивного пристрою схеми, що ілюструють граматичні правила та порядок слів у реченні, в яких за допомогою прямого або оберненого проєкційного виділення певним кольором через пристрій у алгоритмі виділяють слова, які складають синтаксичну конструкцію речення. Самі схеми, які ілюструють розумові та мовні поняття, демонструють через паперовий та/або пластиковий, та/або металевий, та/або дерев'яний, та/або електронний пристрій.

Завдяки тому, що розумові та мовні поняття зв'язують головними дієсловами «бути» та «мати» і загальноновживаними змістовними дієсловами, досягнута можливість вивчення за однотипною системою будь-якої європейської іноземної мови.

Логічно побудовані алгоритми, які об'єднані у схеми, що включають зображення граматичних правил та порядку слів у реченні, сприяють більш ефективному запам'ятовуванню синтаксичної конструкції речення іноземної мови через візуальний апарат розумової діяльності людини.

Спосіб вивчення іноземних мов, що заявляється, ілюструють наступні схеми, які моделюються за допомогою передбаченого пристрою методом оберненого проєкційного виділення:

Фіг.1 - Дієслова *to be*, *to have* і смислові дієслова з інфінітивом в англійській мові;

Фіг.2 - Колірна гама на прикладі французької мови;

Фіг.3 - Дієслово *être* + інфінітив у французькій мові;

Фіг.4 - Дієслово *essere*. Чоловічий і жіночий рід, однина й множина у італійській мові;

Фіг.5 - Дієслово *sein*. Вертикальна відповідність кнопок займенників і допоміжних дієслів для німецької мови;

Фіг.6 - Дієслово *être*. Чоловічий і жіночий рід, однина й множина у французькій мові,

Фіг.7 - Закінчення прикметників у російській мові;

Фіг.8 - Закінчення дієслів в італійській мові;

Фіг.9 - Лексичний алгоритм французької мови;

Фіг.10 - Фонетичний алгоритм. Зчеплення й зв'язування слів у французькій мові.

Згідно із корисною моделлю граматичні, лексичні й фонетичні правила зображуються у вигляді алгоритмів. Основою алгоритмічної блок-схеми є слова у вигляді кнопок (далі слова-кнопки), які складають синтаксичну конструкцію речення (Див. Фіг.1).

Всі алгоритми мають схожу структуру й наочно відображають логічність певної іноземної мови, що дозволяє «побачити» граматичні правила й без додаткових пояснень робити складні висловлення вже на перших етапах навчання. Всі алгоритми читаються зверху вниз. Однотипні частини мови (блоки), позначені встановленим для всіх мов кольорами, в алгоритмах розташовані в тому порядку, в якому вони вживаються в реченнях, що сприяє швидкому звиканню до правильного порядку слів в реченні (Див. Фіг.1). При цьому, фонетичні алгоритми навчають правильному читанню словосполучень у реченні (Див. Фіг.10).

Граматичні алгоритмічні блок-схеми є комплексними оскільки включають повний набір граматичних правил і синтаксичних виражень й ілюструють порядок слів у реченні (див. Фіг.1, 3, 4, 5, 6, 7, 8).

Лексичні алгоритми призначені для розширення лексичного запасу й об'єднані в групи (словники) по тематиці. У лексичних алгоритмах застосовуються встановлені правила для позначення чоловічого й жіночого роду, однини й множини (Див. фіг. 9).

Певні кольори кнопок позначають частини мови й граматичні елементи. Колірна гама складається з кольорів напису й тла кнопки.

Кольори напису - чорний,

Кольори тла кнопки :

коричневий - іменник;

зелений - прикметник й числівник;

синій - дієслово;

червоний - прийменник і союз;

білий - займенник;

жовтий - прислівник;

жовтогарячий - артикль;

блакитний - дієприкметник й дієприслівник, герундій;

бузковий - граматичні елементи: вставні слова й речення;

сірий - частини складеного речення або словосполучення, на граматичних особливостях яких не акцентується увага.

Для акцентування уваги на важливості допоміжних дієслів й інших граматичних елементів, а також закінчень та суфіксів у випадку їхнього окремого винесення напис здійснюється білими кольорами на темному тлі.

Кольори тла кнопки:

темно-зелений - допоміжні дієслова *бути* - *to be* (англійська мова);

être(французька мова); sein (німецька мова);
essere (італійська мова); ser (іспанська мова);

темно-коричневий - мати - to have (англійська мова); avoir (французька мова);

haben (німецька мова); avere (італійська мова);
tener (іспанська мова);

темно-синій - допоміжні дієслова, які використовуються в конструкціях зі смисловими дієсловами й дієприкметниками, модальні дієслова;

чорний - заперечення.

Кольори тла кнопки закінчення або суфікса (Див. Фіг.2).

темно-зелений - для прикметників;

темно-коричневий - для іменників;

темно-синій - для дієслів.

Якщо в одній кнопці використовуються кілька слів, то колір кнопки визначається головним смисловим словом даного словосполучення (Див. Фіг.3).

Блок-схема будується зі слів-кнопок, розташованих у порядку вживання слів у пропозиції зверху вниз. Для спрощення побудови конструкцій в алгоритмах з більшою кількістю однотипних слів, ці слова поєднуються в блоки оформлені у вигляді таблиць. При побудові висловлення в такому алгоритмі використовується одне слово із блоку (Див. Фіг.4).

При побудові висловлення необхідно керуватися чіткою вертикальною відповідністю кнопок (Див. Фіг.5).

Для полегшення візуального сприйняття вертикальної відповідності кнопок використовуються вертикальні осьові лінії (Див. малюнки 4, 6).

Для частин мови, в яких розрізняється форма чоловічого й жіночого роду, ці форми розділяються знаком «/» у межах однієї кнопки (Див. Фіг.6).

При акцентуванні уваги на закінчення або суфікси частин мови використовується кнопка з окремо винесеним закінченням зі знаком «-», а в кнопці основи слова (частини слова без закінчення або суфікса) додається «...» замість закінчення або суфікса. При побудові висловлення необхідно користуватися вертикальною відповідністю кнопки закінчення або суфікса і верхньої частини алгоритму, для кращого візуального сприйняття використовуються вертикальні осьові лінії (Див. малюнки 7, 8).

У випадках акцентування уваги на закінченні без відриву його від основи слова воно виділяється підкресленням (Див. Фіг.9).

В алгоритмах для позначення фонетичного зчеплення слів у реченні використовуються знаки « $\overleftarrow{\text{—}}$ » й « $\overrightarrow{\text{—}}$ » (над кнопками) у попередній і наступній кнопках відповідно. При цьому частини слів, які знаходяться між « $\overleftarrow{\text{—}}$ » й « $\overrightarrow{\text{—}}$ » читаються разом. Для позначення фонетичного

зв'язування слів у реченні використовуються знаки « $\overleftarrow{\text{—}}$ » й « $\overrightarrow{\text{—}}$ » (під кнопками) у попередній і наступній кнопках відповідно. При цьому, кінцевий невимовний приголосний звук, який знаходиться між « $\overleftarrow{\text{—}}$ » й « $\overrightarrow{\text{—}}$ » озвучується з урахуванням фонетичних правил (Див. Фіг.10).

Спосіб на прикладі вивчення англійської мови виконують наступним чином.

Всіх учнів поділяють на певні групи за віковим рівнем та за рівнем знань англійської мови.

Перед учнями групи за допомогою проектора ілюструють схему, наприклад див. Фіг.1. При цьому вчитель вказує на послідовність побудови речення за допомогою алгоритмічних дій, вказуючи на певні слова-кнопки.

Після лекційного матеріалу вчитель переходить до практичного заняття, на якому учнів на рідній мові просять скласти певне речення англійською мовою. При цьому задане речення може бути написано рідною мовою учнів, а може бути тільки сказано. Такий підхід до реалізації вказаного способу вивчення іноземної мови додатково дозволяє працювати як з зоровою пам'яттю учнів та і з їх слуховою пам'яттю. Далі, учні самостійно вибирають послідовність слів-кнопок, які і формують задане речення. Якщо речення складено правильно, то учням пропонується нова схема або скласти нове речення з елементів, які представлені на даній схемі.

Навчальні курси поділяються на три основні блоки, які відповідно формує вивчення дієслів «Мати», «Бути» та інших загальних дієслів.

Після проходження цих трьох модулів, у навчальну програму включають змішані та ускладнені схеми. При цьому самостійна робота учнів, також, полягає у опрацюванні наданих схем та у збагаченні власного словарного запасу іноземної мови.

В цілому дана алгоритмічна методика з набором алгоритмічних блок-схем, об'єднаних в уроки (лекційні, практичні та контрольні заняття), може бути використана для:

- проведення лекційних й індивідуальних занять із демонстрацією алгоритмів на екрані або плакаті.

- підручників з ілюстраціями алгоритмів, з допоміжними коментарями, вправами й аудіоначиткою.

- комп'ютерних програм з можливістю перегляду лекцій, шляхом позначення й озвучування відповідного ходу побудови висловлення слів-кнопок в алгоритмічній блок-схемі. А також самостійної побудови пропозицій, що є перекладом пропонованих висловлень (мовою інтерфейсу), шляхом натискання кнопкою маніпулятора на відповідні слова-кнопки.

	It			I					
	's			have					
				a					I
good	nice		plane	decision		came		hope	
to									
know	meet		catch	make		ask		see	
	you					you		her	

Фир. 1

имя существительное	имя прилагательное и имя числительное	глагол	предлог и союз
un stylo	grand	parler	de
une table	petit	finir	que
местоимение	наречие	артикл.	причастие
je	bien	un	vivant
on	très	du	vêcu
			surtout
			alors
вспомогательные глаголы, окончания			отрицание
être	avoir	-ez	ne (n')

Фир. 2

Il			
est			
facile	difficile	interdit	temps
de(d')			
parler	traduire	fumer	dîner
français	en allemand	entrer	aller au lit
apprendre	étudier		
l'anglais	le russe		

Фир. 3

Io	Tu	Lui	Noi	Voi	Loro
non					
sono	sei	è	siamo	siete	sono
giovane			giovani		
felice			felici		
ricco / ricca			ricchi / ricche		
vecchio / vecchia			vecchi / vecchie		
povero / povera			poveri / povere		
malato / malata			malati / malate		

Фир. 4

ich	du	er	sie	es	wir	alle	ihr	Sie	sie	niemand
bin	bist	ist	sind	seid	sind	is				
nicht										
ein bisschen ziemlich sehr zu ganz wirklich										
schön	dick	niedrig	kahl	nett						
häßlich	schlank	hoch	blaß	attraktiv						

Фир. 5

Je	Tu	Il	Elle	Nous	Vous	Ils	Elles
ne (n')							
suis	es	est	sommes	êtes	sont		
pas							
bon / bonne			bons / bonnes				
natal / natale			natais / natales				
brun / brune			bruns / brunes				
étranger / étrangères			étrangers / étrangères				

Фир. 6

Я	Ты	Он	Она	Вы	Они
не					
умн...	красив...	дорог...			
близк...	сильн...	мудр...			
-ий / -ия	-ий	-ли	-ые		

Фир. 7

Io	Tu	Lui	Lei	Noi	Voi	Loro
non						
lavor...	parl...	abit...	stud(i)...	tom...		
-o	-i	-a	-iamo	-ate	-ano	

Фир. 8

Ukrainien / Ukrainienne	Américains / Américaines
Français / Française	Anglais / Anglaises
Allemand / Allemande	Espagnols / Espagnoles

Фир. 9

Фір. 10